

**ARCHELOGISCH BUREAUONDERZOEK EN
INVENTARISEREND VELDONDERZOEK
(VERKENNENDE FASE) HEETWEG, GASSELTE
(DR.)**

N. TEN DAM

27 oktober 2011
075811048:0.1 - Vrijgegeven
B02032.000334.0100

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding onderzoek	2
1.2	Afbakening plan- en studiegebied	2
1.3	Administratieve gegevens	3
1.4	Huidige situatie, toekomstig gebruik en bodemverstorende activiteiten	3
1.5	Onderzoeksdoel	4
2	Bureauonderzoek	5
2.1	Onderzoeksmethoden bureauonderzoek	5
2.2	Geologische ontstaansgeschiedenis	5
2.3	Geomorfologie en bodem	6
2.4	Historisch onderzoek	7
2.5	Archeologie	8
2.5.1	AMK-terreinen, waarnemingen en vondstmeldingen	9
2.6	Eerder archeologisch onderzoek	9
3	Synthese	10
3.1	Conclusies	10
3.2	Verwachtingsmodel	10
4	Veldonderzoek	11
4.1	Opzet	11
4.2	Resultaten	11
4.3	Conclusies en aanbevelingen	11
Bijlage 1	AMK-terreinen, waarnemingen en vondstmeldingen	
Bijlage 2	Geomorfologische kaart	
Bijlage 3	Bodemkaart	
Bijlage 4	Boorpuntenkaart	
Bijlage 5	Boorstaten	
Colofon		

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1

AANLEIDING ONDERZOEK

Er zijn plannen naast de bestaande panden aan de Heetweg te Gasselte (Dr.) een tweede bedrijfswoning te realiseren. De bouw van dit nieuwe pand gaat gepaard met bodemverstoring. Het gemeentelijk archeologisch beleid van de gemeente Aa en Hunze stelt dat op deze locatie vroegtijdig archeologisch onderzoek dient te worden uitgevoerd indien de geplande ingrepen een gebied omvatten dat groter is dan 500 m² en dieper reiken dan 30 cm -mv. Daarnaast ligt het plangebied in een zone van Provinciaal Belang Archeologie (historische es). Dit betekent dat de provincie (Drents Plateau) betrokken wil zijn bij ingrepen en archeologisch onderzoek.

1.2

AFBAKENING PLAN- EN STUDIEGEBIED

Het plangebied is gelegen aan de Heetweg in Gasselte. De uitbreiding zal plaatsvinden op een perceel dat aan de huidige bebouwing grenst. Deze uitbreidingslocatie vormt het plangebied. Op afbeelding 1.1 is dit gebied met geel aangegeven.

Afbeelding 1.1

Locatie van het plangebied (in geel).

Voor een beter begrip van de archeologische potentie van het plangebied wordt een groter gebied bestudeerd, het studiegebied. Aangezien in de omgeving van het plangebied bijzonder veel archeologische waarden bekend zijn, wordt een studiegebied aangehouden van ruwweg 500 m rondom het plangebied.

1.3

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Onderstaande tabel bevat de administratieve gegevens van het plangebied.

Tabel 1.1

Objectgegevens

Objectgegevens	
ARCADIS projectnummer	B02032.000334
Projectnaam	Archeologisch bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek (verkennde fase) Heetweg, Gasselte (Dr.)
Opdrachtgever	de heer N. ten Dam
Plaats	Gasselte
Toponiem	Heetweg
Gemeente	Aa en Hunze
Provincie	Drenthe
Kaartblad	12H
Oppervlakte plangebied ¹	600 m ²
Onderzoeksmelding Archis II	48492
Gereedmelding Archis II	38092
Archeoregio	1 Drentse zandgebied
Bevoegd gezag	Gemeente Aa en Hunze Provincie Drenthe
Uitvoeringsperiode onderzoek	september - oktober 2011
Contactpersonen ARCADIS	
- Projectleider	R. Vedder
- Uitvoerend archeoloog	E. W. Brouwer
Beheerder en plaats documentatie	ARCADIS Nederland BV, locatie Apeldoorn. Na deponering: Noordelijk archeologisch depot Nuis.
Coördinaten plangebied	
noordwest	248890/555575
noordoost	248950/555600
zuidwest	248890/555545
zuidoost	248950/555555

1.4

HUDIGE SITUATIE, TOEKOMSTIG GEBRUIK EN BODEMVERSTORENDE ACTIVITEITEN

Het plangebied is op dit moment onbebouwd (grasland). Er zijn plannen hier een tweede bedrijfswoning te bouwen. De bodemverstorende activiteiten bij bestaan normaliter uit het

¹ Op basis van de voorlopige onderzoeksresultaten heeft de opdrachtgever besloten het plangebied te verkleinen tot minder dan 500 m². Mits het plangebied onder deze grens blijft, is geen archeologisch onderzoek vereist conform het gemeentelijk beleid.

bouwrijp maken van de grond, het aanbrengen van funderingen, onderkelderingen en het plaatsen van kabels en leidingen.

1.5

ONDERZOEKSDOEL

Het bureauonderzoek heeft tot doel een specifiek archeologisch verwachtingsmodel op te stellen voor het plangebied. Het verwachtingsmodel is gebaseerd op bestaande bronnen die aanwijzingen (kunnen) geven over bekende of te verwachten archeologische waarden, de diepte waarop eventuele archeologische waarden zich bevinden en de vermoedelijke conservatietoestand van de waarden.

Het veldonderzoek (inventariserend veldonderzoek – verkennende fase, hierna IVO-verkennend genoemd) heeft tot doel het verwachtingsmodel uit de bureaustudie te toetsen en aan te vullen. De conclusies van het gehele onderzoek zijn richtinggevend voor eventueel vervolgonderzoek.

HOOFDSTUK

2 Bureauonderzoek

2.1**ONDERZOEKSMETHODEN BUREAUONDERZOEK**

Voor dit onderzoek zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- Archis II;
- Archeologische Monumentenkaart (AMK);
- relevante archeologische rapporten van naburige onderzoeken;
- oud kaartmateriaal;
- historische verenigingen;
- bodemkaart (1:50.000);
- geomorfologische kaart (1:50.000).

De gemeente beschikt over een (concept) gemeentelijke verwachtings- en beleidsadvieskaart, maar deze zijn nog niet vrijgegeven. Wel is bekend dat het plangebied in een zone met een hoge verwachting ligt. De gemeente geeft aan dat archeologisch veldonderzoek verplicht is als het plangebied groter is dan 50 m².

Archis II is een centraal databestand, beschikbaar gesteld door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) te Amersfoort. Het bevat het meest complete voorhanden zijnde bestand van archeologische vondsten (waarnemingen) en reeds uitgevoerde archeologische onderzoeken. De AMK bevat alle bekende behoudenswaardige terreinen/monumenten in Nederland. Op de AMK worden deze terreinen onderscheiden in terreinen van archeologische, hoge archeologische en zeer hoge archeologische waarde. Een aantal terreinen van zeer hoge archeologische waarde is wettelijk beschermd. Reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek op naburige locaties kan een uitstekende indicatie geven omtrent de waarschijnlijkheid dat in het plangebied archeologische waarden kunnen worden verwacht. Oud kaartmateriaal bevat informatie over landgebruik en de eventuele aanwezigheid van bebouwing, wegen, dijken en dergelijke in historische tijden (vanaf het begin van de 19^e eeuw zijn op perceelniveau betrouwbare kaarten gemaakt. Bij historische verenigingen bestaat vaak zeer gedegen kennis van de geschiedenis van de eigen gemeente. De bodemkaart en geomorfologische kaart geven op hoofdlijnen informatie over de bodemopbouw in het plangebied. De bodemopbouw is vaak bepalend geweest voor de vestigingskeur van de vroegere mens. De grote schaal (1:50.000) impliceert dat de grens tussen verschillende bodemlagen vaak niet erg nauwkeurig is

2.2**GEOLOGISCHE ONTSTAANSGESCHIEDENIS**

Het plangebied bevindt zich op de Hondsrug. Deze vormt een nadrukkelijk aanwezige hoge rug in het landschap. Het grootste deel van de Hondsrug is als keileemrug gevormd.

Keileem, ook wel grondmorene genoemd, bestaat uit een mengsel van klei, zand en grind en vormt werd gedurende de voorlaatste ijstijd (het Saalien) onder de ijskap gevormd.

Mogelijk zijn enkele delen ook daadwerkelijk door het ijs opgestuwd.

In een recente publicatie van Van Balen *et al.* (2005) worden de smalle, langgerekte ruggen zoals de Hondsrug zogenaamde “*megafluted bedforms*” genoemd. De ruggen - waarvan de lengterichting parallel aan de stroomrichting van het ijs is - zijn als het ware door het landijs uit de onderliggende keileem en oudere afzettingen geboetseerd.

2.3

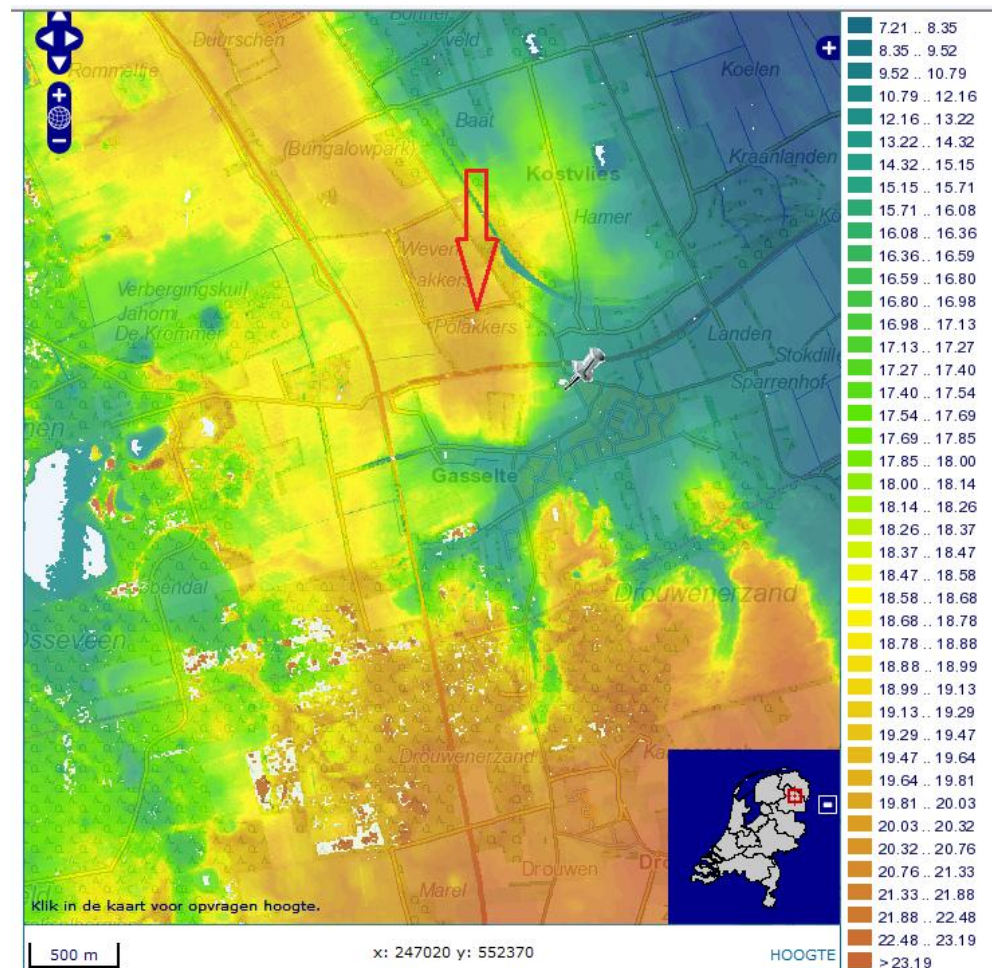
GEOMORFOLOGIE EN BODEM

Geomorfologisch ligt het plangebied op een heuvelrug (Hondsrug). Ongeveer 300 m ten oosten en zuiden bevindt zich een droog dal (zie bijlage 3) op de flank van de Hondsrug. Verder naar het oosten ligt het Hunzedal.

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN, (www.ahn.nl)) is de relatief hoge ligging op de Hondsrug duidelijk te zien.

Afbeelding 2.1

Uitsnede van het AHN. De rode pijl markeert de ligging van het plangebied.

Gasselte is waarschijnlijk grotendeels op het droge dal gelegen. Bodemkundig ligt het plangebied in een zone met een loopodzol (cY23x), met keileem binnen 120 cm -mv. Een loopodzol kenmerkt zich door een (dun) plaggendek. Het plaggendek is vanaf de middeleeuwen ontstaan. Vanaf deze periode kwam plaggenbemesting in zwang als

methode om de vruchtbaarheid van de es op peil te houden. Hierbij werden regelmatig, bijvoorbeeld jaarlijks, van elders plaggen gestoken, die met mest werden vermengd en vervolgens werden opgebracht op de akker. Onder het plaggendek ligt waarschijnlijk een oudere middeleeuwse (fossiele) cultuurlaag (Spek, 2004, p. 360 – 361), een aanwijzing dat het hier waarschijnlijk om een oudere ontginning (tussen 1100 - 1500) gaat (*ibed.* p. 264 e.v.). De es is vermoedelijk samen met de Dalderesch de oudste van Gasselte (Spek, 1995: p. 102). Esontginningen werden bij voorkeur op sterk lemige moderpodzolen (Y23x)² aangelegd (Spek, 2007: p.95). De oudste esontginningen zijn dus vaak de loopodzolen (cY23x). Uit onderzoek van Spek (2004: pp. 356 - 357) blijkt dat in het plangebied keileem hier tot een diepte van ongeveer 60 cm -mv. zitten. De essen van Gasselte zijn aangelegd op een sterk door erosie aangetast keileemplateau (keileemverweringsgronden). Het plangebied ligt net binnen de meest westelijke grens van de es. Deze grens werd voor een belangrijk deel bepaald door de diepte en kwaliteit van de keileem: de esontginning eindigde daar waar de zure en natte keileemstagnatieprofielen van het Gasselterveld begonnen.

2.4

HISTORISCH ONDERZOEK

De benaming van het dorp Gasselte (Gesholte) is waarschijnlijk ontleend aan een voormalig bos (holt), dat op een hoge rug (gast/geest) was gelegen. Op een oude kaart uit 1811-1832 ligt het plangebied in een onbebouwde zone. De betreffende percelen (225 en 226) zijn aangegeven als bouwland. De Heetweg is nog niet aanwezig.

Afbeelding 2.2

Uitsnede uit de kadasterkaart (Minuutplan) Gasselte, Drenthe, sectie A, blad 01, 1811-1832. De locatie van het plangebied is met geel aangeduid.

² De “c” in de legenda-eenheid “cY23x” staat voor cultuur- oftewel plaggendek.

Op onderstaande kaart uit 1852 is de Heetweg als zandpad aanwezig. Het plangebied is nog steeds onbebouwd. De ‘verbergingskuil’ is een oud vennetje, wellicht een pingo-ruïne. Deze komt niet op de geomorfologische kaart voor, maar is nog wel zichtbaar op het AHN (afbeelding 2.1). Verder naar het westen komen nog een aantal pingo-ruïnes/vennetjes voor (Het Hemelrijk en Het Nije Hemelriek).

Afbeelding 2.3

Uitsnede uit de
Topografisch Militaire kaart
van Gieten/Gasselte
(Veldminuut 1852) van
H.E.W. Rodi de Loo.
Locatie van het plangebied
in rood (indicatief).

In een tekst uit 1899³ wordt de benaming ‘verbergingskuil’ als volgt verklaard *“een kuil van 500 m. in omtrek en 9 m. diepte in Gasselte bij Assen, waarin nooit water komt; doch in hooger gelegen kuilen in den omtrek wel”*.

Rond 1900 liep een inmiddels op deze locatie verdwenen weg (de Groninger weg) direct ten westen van de huidige boerderij naast het plangebied. Het gebied was nog steeds onbebouwd, onderdeel van de ‘Polakkers’. De ‘Polacker’ wordt in het register van 1534 genoemd door vicaris Johannes Pigghe. In dit register is sprake van de teelt van vlas op de Polackers.

Nabij de kruising tussen de huidige N34 en de N378 bevindt zich een perceel met het toponiem ‘Galgeakkers’; (Roller de, 2003). Deze benaming is gerelateerd aan een galg die hier vroeger gestaan heeft (Wieringa, 1966, p. 112; Sanden van der *et al*, 2010). Op oud kaartmateriaal (naast bovengenoemde kaarten zijn ook de Franse Kaarten uit 1812, de atlas van Huguenin (1819-1829) en de Grote Historische Atlas 1851-1855 geraadpleegd) is hier geen verwijzing aangetroffen.

2.5

ARCHEOLOGIE

Vanuit archeologisch oogpunt zijn plaggendekken op twee manieren erg belangrijk: allereerst werd een plaggendek vaak opgebracht op een locatie die voorheen ook al als akkerland in gebruik was. Uit archeologisch onderzoek in Drenthe is bekend dat in de IJzertijd, Romeinse tijd en Vroege Middeleeuwen vooral moderpodzolen met ondiep keileem werden gebruikt als akkerland. Een en ander had te maken met een klimaatoptimum in die periode en de waterhuishouding in dit type bodem.

³ Bron: De Beer *et al*, 1899.

Moderpodzolen zijn meestal goed ontwaterde, relatief hooggelegen gronden die ook geschikt waren voor bewoning. De nederzettingen lagen meestal dicht bij de akker. Elders in Drenthe worden onder plaggendecken regelmatig resten uit het neolithicum tot en met de vroege middeleeuwen gevonden en soms worden zelfs resten gevonden uit perioden vóórdat landbouw een belangrijke factor werd. Ten tweede betekent de aanwezigheid van een (dikke) laag opgebrachte grond dat resten onder het plaggendeck relatief goed beschermd zijn gebleven tegen latere bodemingrepen (ploegen).

2.5.1

AMK-TERREINEN, WAARNEMINGEN EN VONDSTMELDINGEN

Bijlage 3 toont de locatie van AMK-terreinen, waarnemingen en vondstmeldingen. In het plangebied bevinden zich geen AMK-terreinen of archeologische vondsten. In het studiegebied komen echter veel AMK-terreinen en waarnemingen voor. Bijlage 5 bevat een lijst van AMK-terreinen in het studiegebied; bijlage 6 een lijst van waarnemingen. Bij de AMK-terreinen gaat het in de meeste gevallen om archeologische waarden uit het mesolithicum. Daarnaast komen een tweetal *celtic fields* (AMK-terreinen 9051 en 9052) uit de IJzertijd voor. Voorts zijn er een aantal terreinen waarin resten uit het Neolithicum zijn aangetroffen. De historische kern van het Gasselte is eveneens aangemerkt als AMK-terrein. In het studiegebied zijn 45 waarnemingen bekend. De meeste waarnemingen betreffen waarden uit het Mesolithicum (15). Deze worden niet zozeer op het keileemplateau aangetroffen, maar meer aan de oostelijke flank en nabij vennetjes op het plateau. Waarden uit het Neolithicum komen dicht bij het plangebied voor: op ongeveer 170 m ten noordwesten van het plangebied zijn diverse nederzettingen gerelateerde vondsten bekend (waarneming 200). Deze waarneming hangt samen met AMK-terrein 9029. Wat verder van het plangebied zijn een vuurstenen bijl (171) en een vuurstenen dolk (216) aangetroffen. Waarnemingen uit latere perioden zijn minder vertegenwoordigd. Belangrijk is een middeleeuwse nederzetting bij de Schaopsteeg (waarneming 238125), waarover in de volgende paragraaf meer.

2.6

EERDER ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

In de omgeving van het plangebied hebben diverse archeologische onderzoeken plaatsgevonden. Tijdens een verkennend booronderzoek ten zuidwesten van het plangebied (kruising N34 - N378) zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen en is een grotendeels afgetopt (verstoorde) bodemprofiel waargenomen (De Roller, 2003; 2004). Het onderzochte gebied ligt echter buiten de es/zone met plaggendeck. Wel wordt in dit onderzoek erop gewezen dat er mogelijk een middeleeuwse of prehistorische weg over de Hondsrug kan worden aangetroffen.

Grenzend hieraan bevindt zich de Schaopsteeg, waar in het kader van de aanleg van een tunnel een (niet in Archis geregistreerde) opgraving door het BAI heeft plaatsgevonden. Naast de al genoemde middeleeuwse nederzetting is hier mogelijk een grafveld uit de Volksverhuizingstijd (Vroege Middeleeuwen) geweest, dit laatste gebaseerd op enkele losse vondsten die tijdens deze opgraving werden aangetroffen.

HOOFDSTUK

3

Synthese

3.1

CONCLUSIES

Het plangebied ligt op de Hondsrug. Gedurende de middeleeuwen is een dun plaggendek aangebracht. Onder het plaggendek bevindt zich waarschijnlijk een oudere cultuurlaag. Tot op heden is het plangebied onbebouwd geweest. Hierdoor kan worden aangenomen dat de ondergrond redelijk intact is.

In de directe omgeving bevinden zich waarden uit het neolithicum, waaronder een nederzetting die vele vondsten heeft opgeleverd. Daarnaast is een middeleeuws nederzettingsterrein bekend en heeft zich mogelijk een vroeg-middeleeuws grafveld nabij het plangebied bevonden. Wat verder van het plangebied zijn waarden bekend uit het mesolithicum en andere, voornamelijk prehistorische, perioden. Uit archeologische bronnen is bovendien bekend dat op dit deel van de Hondsrug een middeleeuwse of prehistorische weg kan hebben gelopen.

3.2

VERWACHTINGSMODEL

In het plangebied worden waarden uit met name het Neolithicum verwacht. Sporen uit de (Vroege) Middeleeuwen kunnen eveneens voorkomen en sporen uit de Bronstijd, IJzertijd en Romeinse Tijd kunnen ook worden verwacht. Doordat een redelijk intact bodemprofiel wordt vermoedt, is de archeologische context van deze waarden waarschijnlijk grotendeels intact.

Het kan gaan om nederzettingssporen zoals paalkuilen, waterputten, greppels en dergelijke. Deze bevinden zich direct onder het plaggendek of eventueel onder het oudere cultuurdek en kunnen tot op enige diepte in de keileemverweringsgrond voorkomen. Ook kunnen resten van een oude weg worden verwacht. Deze kan zich uiten door de aanwezigheid van keien of karrensporen in of vlak onder het plaggendek of de oudere cultuurlaag. Vondsten zoals aardewerk, bewerkt vuursteen, houtskool en dergelijke bevinden zich in de top van het natuurlijke dekzand, in de oude cultuurlaag of in de onderzijde van het plaggendek.

HOOFDSTUK

4 Veldonderzoek

4.1

OPZET

Het veldwerk is uitgevoerd in september 2011. Er is conform de richtlijnen van de KNA 3.2 gewerkt. Conform het Plan van Aanpak zijn zes boringen gezet met een edelmanboor met een boordiameter van 15 cm. Naar aanleiding van het verwachtingsmodel is gezocht naar de aanwezigheid van een intact bodemprofiel en specifiek naar archeologische indicatoren. Met een oppervlakte van 495 m² kan dit onderzoek worden beschouwd als een Inventariserend veldonderzoek - karterende fase. Relevante lagen - de onderzijde van het plaggendek, de oude akkerlaag en de C-horizont - zijn laagsgewijs gezeefd op een zeef met een maaswijdte van 4 mm.

4.2

RESULTATEN

De boorpuntenkaart is weergegeven in bijlage 4; de boorstaten worden in bijlage 5 beschreven. Het akkerland was nog begroeid; daarom kon geen oppervlaktekartering worden uitgevoerd.

In alle boringen is een intact bodemprofiel aangetroffen. Deze wordt gevormd door een plaggendek met een dikte van ongeveer 30 cm, gevolgd door een oude akkerlaag van ongeveer 20 cm dik. Op ruwweg 50 cm -mv. ligt een dunne zandige C-horizont van ongeveer 10 cm dik. Een keileemverweringsbodem begint op ongeveer 60 cm -mv. In enkele boringen zijn kleine fragmentjes aardewerk waargenomen. In boring 3 is houtskool aangetroffen in de oude akkerlaag. Een stukje geglaazuurd aardewerk (uit de Nieuwe Tijd) is aangetroffen in de oude akkerlaag van boring 4. Vermoedelijk is dit aardewerkfragmentje door oude ploegactiviteiten in de middeleeuwse akkerlaag terecht gekomen of is het tijdens het boren in het boorgat gevallen. In de C-horizont zijn naast veel stenen ook veel stukken verkit materiaal aangetroffen. Soms hebben deze aan één kant een gladde wand en zijn ze gemakkelijk te breken, waardoor ze in het veld wel wat op aardewerk lijken.

4.3

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Het bodemprofiel is intact en er zijn archeologische indicatoren waargenomen. De resultaten van het veldwerk bevestigen daarmee het verwachtingsmodel van de bureaustudie. Resten van een oude weg zijn echter niet waargenomen. In zoverre deze niet verhard is, is een booronderzoek echter ook niet het geëigende middel om resten hiervan op te sporen. Aangezien de archeologische lagen zich binnen ongeveer 50 cm onder het maaiveld bevinden, lopen ze gevaar bij de geplande bodemingrepen. De aanwezigheid van een plaggendek op een historische es is in Drenthe normaliter voldoende aanleiding een proefsleuvenonderzoek uit te voeren. Aanbevolen wordt daarom het plangebied nader te

onderzoeken door middel van het aanleggen van proefsleuven indien voornoemd plangebied groter is dan 500 m².

Hiervoor dient een Programma van Eisen (PvE) te worden opgesteld, dat door het bevoegd gezag dient te worden goedgekeurd alvorens met het veldwerk kan worden begonnen. De provincie dient, als eigenaar van eventuele vondsten, een exemplaar van dit PvE te worden toegestuurd.

De opdrachtgever, de heer Ten Dam, heeft op grond van de voorlopige onderzoeksresultaten en -aanbevelingen besloten het plangebied te verkleinen van 600 m² naar 495 m², waardoor het te verstoren gebied beneden de onderzoeksgrens van de gemeente blijft. Mits het plangebied kleiner blijft dan 500 m² is geen nader archeologisch onderzoek vereist.

De implementaties van deze aanbeveling is afhankelijk van het oordeel van het bevoegd gezag, de gemeente Aa en Hunze. Wanneer bij de uitvoering onverhoopt grondsporen en/of vondsten worden aangetroffen, dient hiervan direct melding te worden gemaakt bij het bevoegd gezag, de gemeente Aa en Hunze.

Deze meldingsplicht is conform art. 53 Monumentenwet 1988: *Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij Onze minister. Deze aangifte dient te gebeuren bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.*

Schriftelijke bronnen

- Balen, R.T. van, R. F. Houtgast en S.A.P.L. Cloetingh, 2005. Neotectonics and Quaternary fault-reactivation in Europe's intraplate lithosphere. In: *Quaternary Science Reviews, Vol. 24, Issues 3-4*, 439 - 454.
- Beer, T.H., de en E. Laurillard, 1993. Woordenschat, verklaring van woorden en uitdrukkingen (ed. E. Sanders). Facsimile van uitgave 1899.
- Roller, G.J. de, 2003. Een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van bureauonderzoek en boringen in het kader van de reconstructie van de aansluitingen van Rijksweg 34 bij Gieten en Gasselte, gemeente Aa en Hunze (Dr.). ARC-rapporten 2003 -70, Groningen.
- Roller, G.J. de, 2004. Een aanvullend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen bij Gasselte, gemeente Aa en Hunze (Dr.). ARC-rapporten 2004-54, Groningen.
- Sanden, W.A.B. van der en H. Luning, 2010. Over galg en rad: executieplaatsen in Drenthe. Zwolle.
- Spek, Th. en A. Ufkes, 1995. Archeologie en cultuurhistorie Drentse essen. Inventarisatie, waardering en aanbevelingen ten behoeve van het stimuleringsbeleid bodembeschermingsgebieden. Wageningen.
- Spek, Th., 2004. Het Drentse esdorpenlandschap. Een historisch-geografische studie (thesis), Utrecht.
- Spek, Th. en B. J. Groenewoudt, 2007. Essen en plaggenbodems in Drenthe. In: J. van Doesburg, M. de Boer, J. Deeben, B.J. Groenewoudt en T. de Groot (red.). *Essen in zicht. Essen en plaggendecken in Nederland: onderzoek en beleid*. Amersfoort, 79 – 104.
- Wieringa, J., 1966. Drentse Veldnamen. Lezing gehouden voor de studiegroep van het Drenthe College op 7 december 1966.

Archeologische kaarten en databestanden

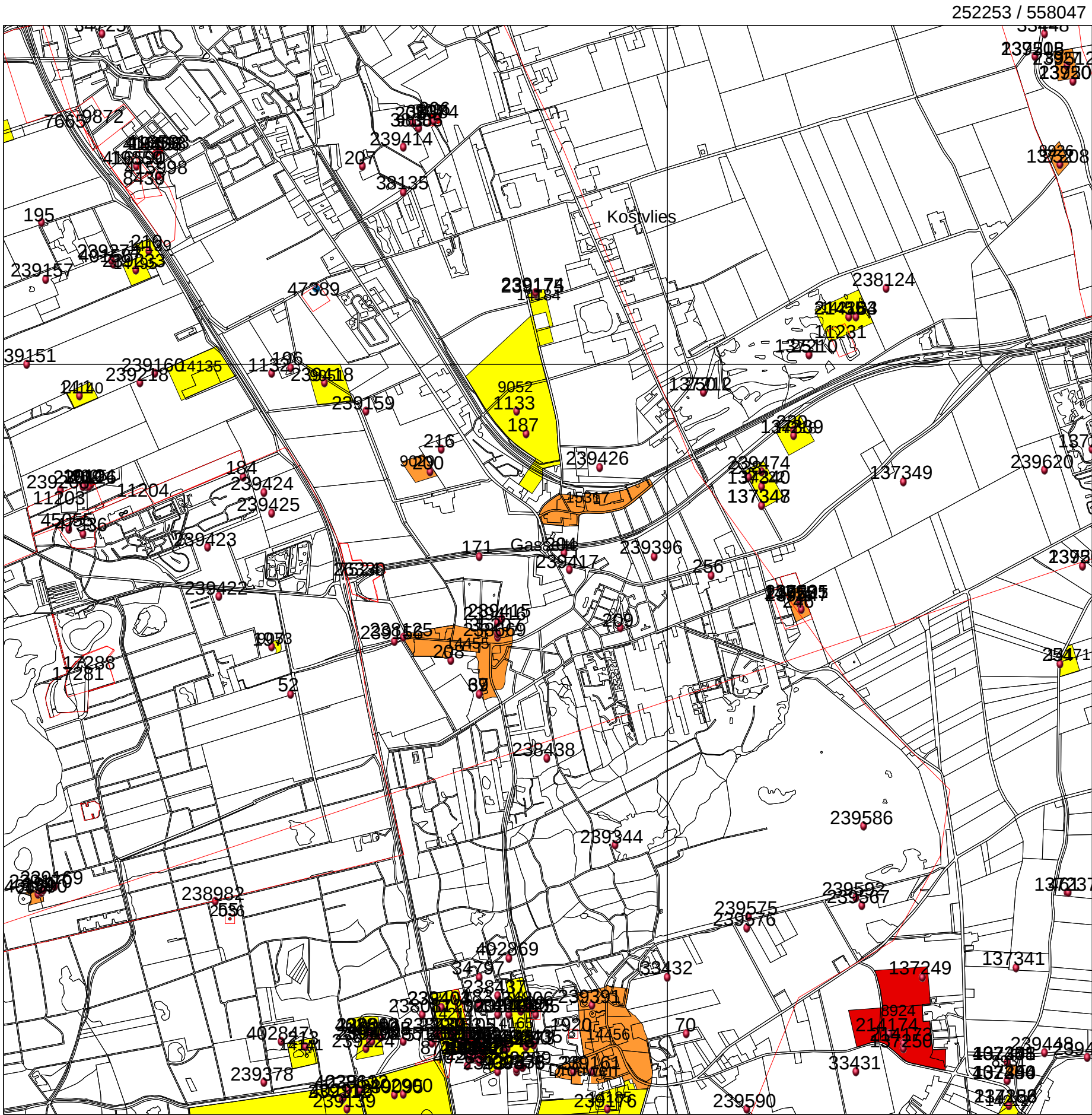
- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM), Amersfoort 2008.
- Archeologisch Informatie Systeem II (Archis II), Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, Amersfoort 2008.
- Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Gelderland, CHW, 2003.
- Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, 3^e generatie, IKAW, Amersfoort, 2008.

Overige bronnen

- Archeologisch Basis Register (ABR), Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort 1992.
- De ondergrond van Nederland. 2003. Eds. F.J. de Mulder et al. Wolters-Noordhoff bv Groningen/Houten.
- De Atlas van Huguenin, militair-topografische kaarten van Noord-Nederland 1819-1829, H.J. Versfelt en M. Verschoor, 2005. Groningen.
- De Franse kaarten van Drenthe en de noordelijke kust 1811-1813. H.J. Versfelt en M. Verschoor, 2001. Groningen.
- Grote Historische Atlas van Nederland 1:50.000. 2 Noord-Nederland 1851-1855. Groningen.

BIJLAGE 1

AMK-terreinen, waarnemingen en vondstmeldingen

Legenda

- ONDERZOEKSMELDINGEN
- VONDSMELDINGEN
- WAARNEMINGEN
- TOP10 ((c)TDN)

PLAATSNAMEN

MONUMENTEN

- archeologische waarde
- hoge archeologische waarde
- zeer hoge archeologische waarde
- zeer hoge arch waarde, beschermd

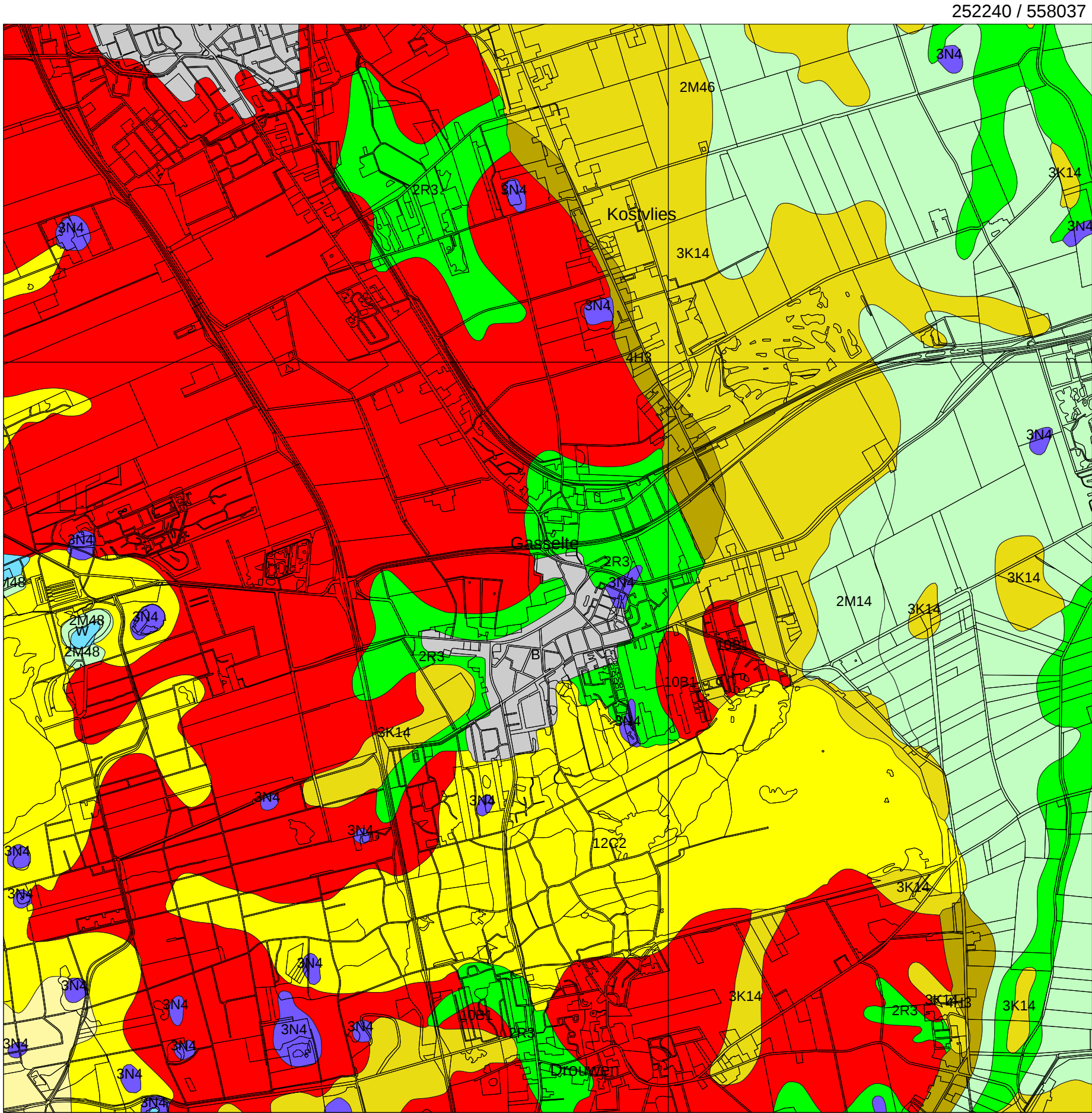
0 1 km

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Archis2

BIJLAGE 2 Geomorfologische kaart

Legenda

- TOP10 ((c)TDN)
- GEOMORFOLOGIE ((c)Alterra)
- Wanden
  - Hoge heuvels en ruggen
  - Terpen
  - Hoge duinen
  - Plateaus
  - Terrassen
  - Plateau-achtige vormen
  - Waaivormige glooiingen
  - Niet-waaivormige glooiingen
  - Lage ruggen en heuvels
  - Welvingen
  - Vlakten
  - Laagten
  - Ondiepe dalen
  - Matig diepe dalen
  - Diepe dalen
  - Water
  - Bebouwing
  - Overig (Dijken etc)
- PLAATSNAMEN

0 1 km

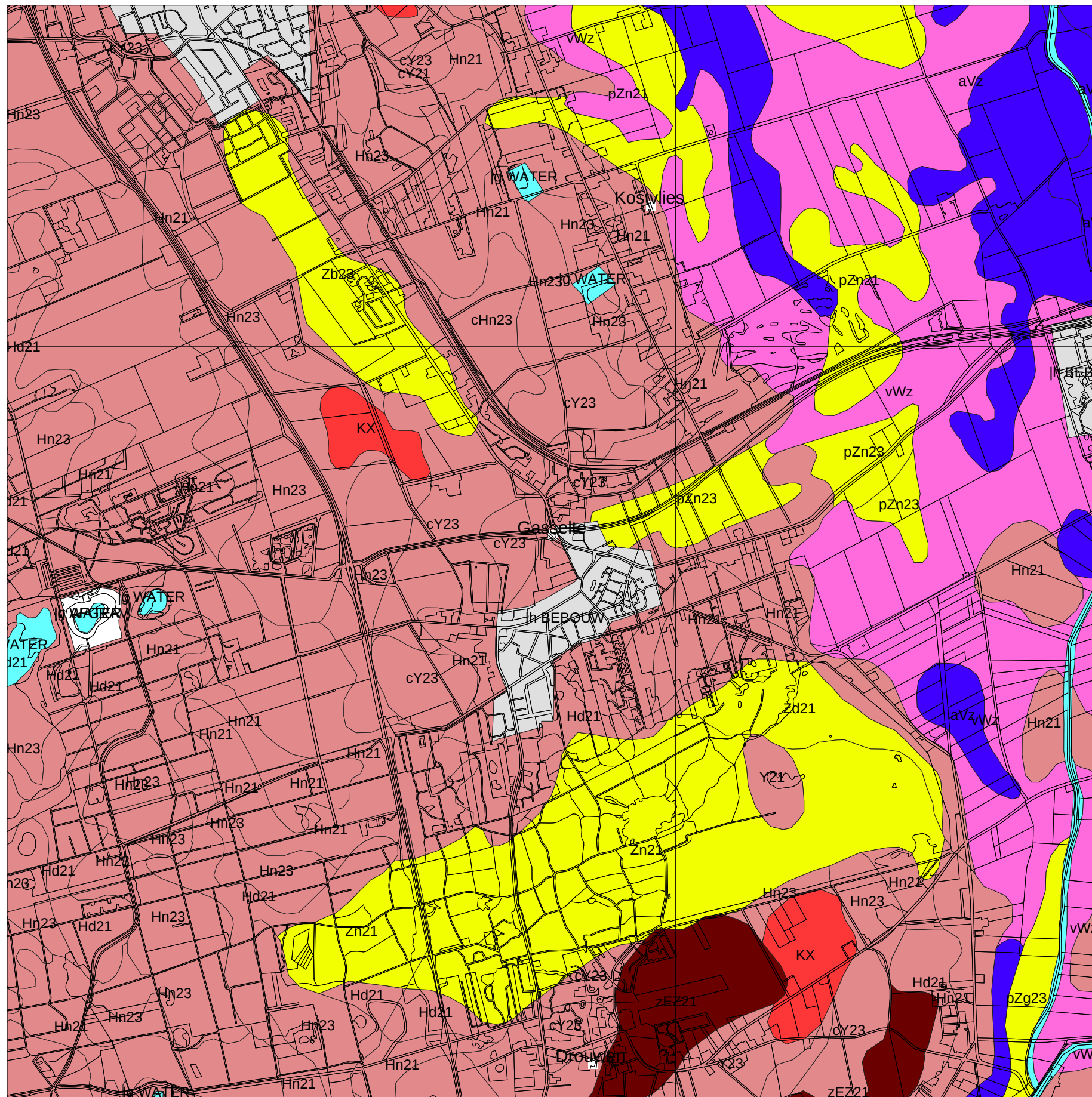
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Archis2

BIJLAGE 3

Bodemkaart

252253 / 558047

246479 / 552273

Legenda

TOP10 ((c)TDN)

PLAATSNAMEN

BODEM ((c)Alterra)

	Associaties
	Brikgronden
	Bebouwing
	Dijk, bovenlandstrook
	Dikke eerdgronden
	Fluviatiele afz ouder pleistoceen
	Groeve, gegraven, mijnstort
	Kalksteenverweringsgronden
	Oude rivierkleigronden
	Overige oude kleigronden
	Ondiepe keileemgronden
	Leemgronden
	Zeekleigronden
	Mariene afz ouder pleistoceen
	Niet-gerijpte minerale gronden
	Oude bewoningsplaatsen
	Rivierkleigronden
	Kalkh lutumarme gronden
	Veengronden
	Moerige gronden
	Water, moeras
	Podzolgronden
	Kalkloze zandgronden
	Kalkhoudende zandgronden

A horizontal scale bar with a black line. Above the left end is the number '0' and above the right end is '1 km'. The bar is divided into four equal segments by three vertical tick marks.

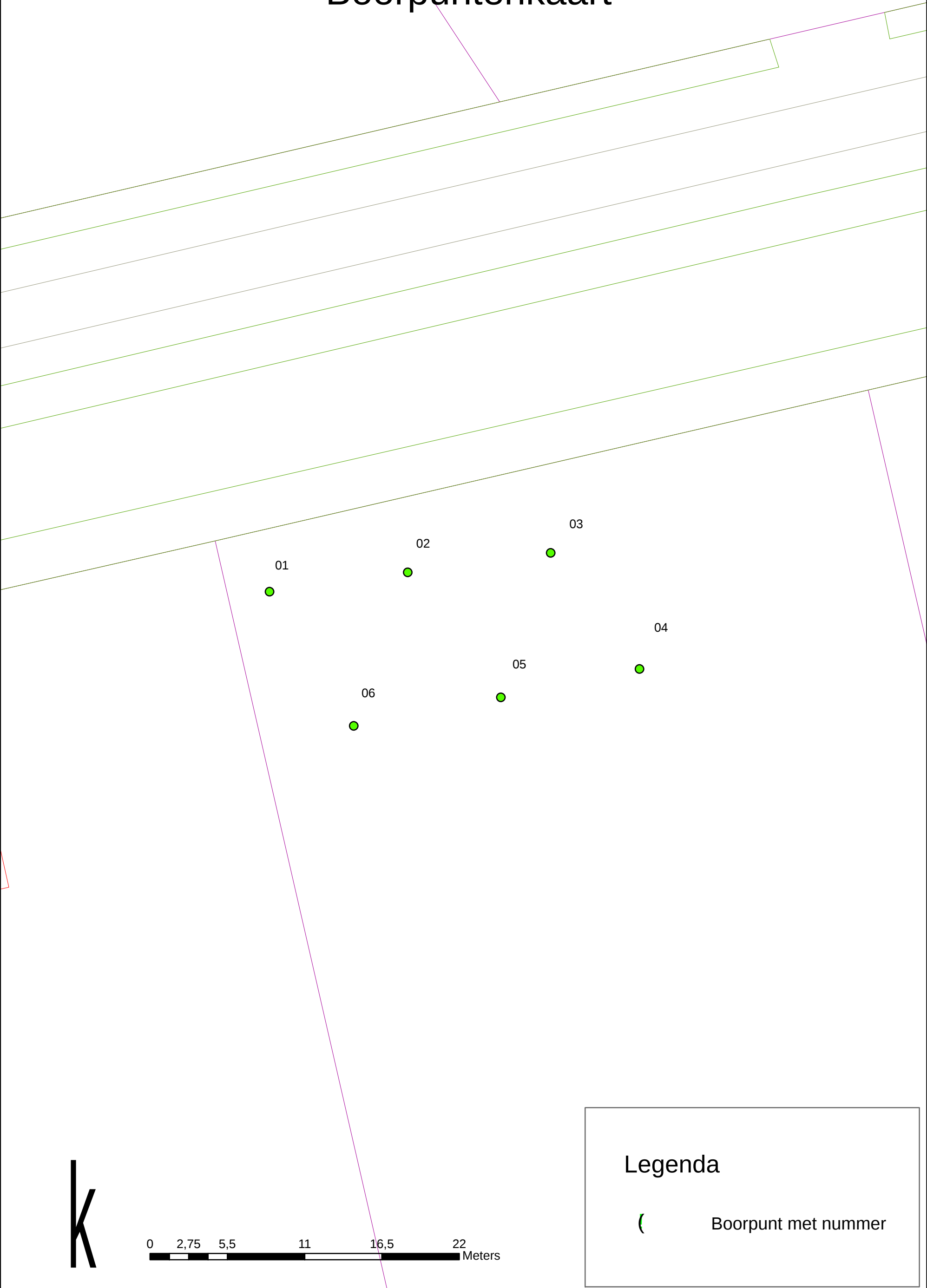
Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

BIJLAGE 4 Boorpuntenkaart

Boorpuntenkaart

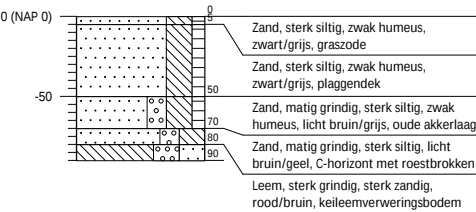

BIJLAGE 5 Boorstaten

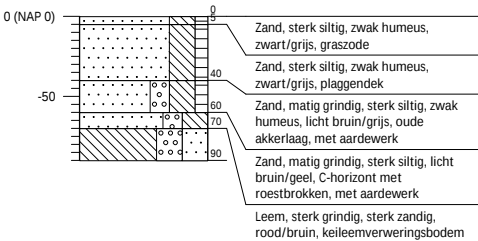
IVO Heetweg Gasselte

Boorstaten

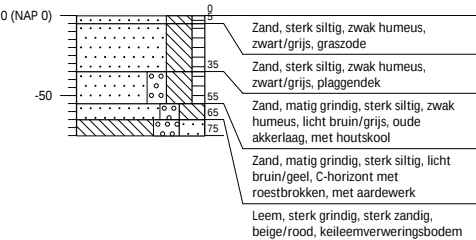
Boring: 1

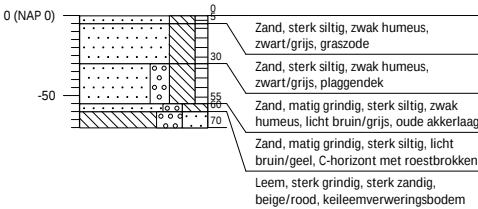
Boring: 2

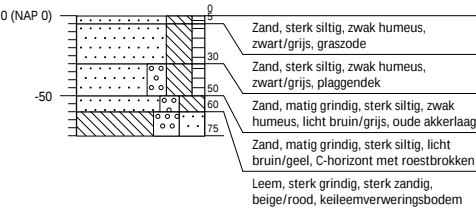
Boring: 3

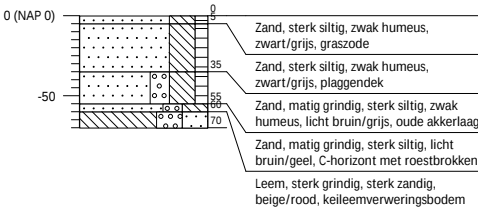
Boring: 4

Boring: 5

Boring: 6

Colofon

ARCHEOLOGISCH BUREAUONDERZOEK EN INVENTARISEREND VELDONDERZOEK (VERKENNENDE FASE) HEETWEG, GASSELTE (DR.)

OPDRACHTGEVER:

N. ten Dam

STATUS:

Vrijgegeven

AUTEUR:

E.W. Brouwer

GECONTROLEERD DOOR:

I. Benjamins

VRIJGEGEVEN DOOR:

E.W. Brouwer

27 oktober 2011

0758110480.1

ARCADIS NEDERLAND BV

Het Rietveld 59a

Postbus 673

7300 AR Apeldoorn

Tel 055 5815 999

Fax 055 5815 599

www.arcadis.nl

Handelsregister 9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens
uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke
toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document
worden vervoelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door
middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.